

SODBA SODIŠČA (tretji senat)

z dne 17. julija 2008^{*}

V zadevi C-206/06,

katere predmet je predlog za sprejetje predhodne odločbe na podlagi člena 234 ES, ki ga je vložilo Rechtbank Groningen (Nizozemska) z odločbo z dne 19. aprila 2006, ki je prispela na Sodišče 2. maja 2006, v postopku

Essent Network Noord BV,

ob intervenciji

Nederlands Elektriciteit Administratiekantoor BV

proti

Aluminium Delfzijl BV

in na podlagi jamčevalnega zahtevka

^{*} Jezik postopka: nizozemščina.

Aluminium Delfzijl BV

proti

Staat der Nederlanden

ter na podlagi jamčevalnega zahtevka

družba Essent Netwerk Noord BV

proti

Nederlands Elektriciteit Administratiekantoor BV

Saranne BV

SODIŠČE (tretji senat),

v sestavi A. Rosas (poročevalec), predsednik senata, U. Löhmus, J. N. Cunha Rodrigues, A. Ó Caoimh in A. Arabadjiev, sodniki,

generalni pravobranilec: P. Mengozzi,
sodna tajnica: M. Ferreira, glavna administratorica,

na podlagi pisnega postopka in obravnave z dne 10. maja 2007,

ob upoštevanju stališč, ki so jih predložili:

- za Essent Netwerk BV, ki je od 1. januarja 2005 univerzalna pravna naslednica družbe Essent Netwerk Noord BV, P. E. Mazel in E. Hamminga, odvetnika,
- za Aluminium Delfzijl BV A. J. van den Berg in M. Van Leeuwen, odvetnika,
- za Nederlands Elektriciteit Administratiekantoor BV J. K. de Pree in Y. de Vries, odvetnika,
- za nizozemsko vlado H. G. Sevenster, zastopnica, ter P. P. J. van Ginneken in D. J. M. de Grave, zastopnika,
- za Komisijo Evropskih skupnosti R. Lyal in H. van Vliet, zastopnika,

po predstavitvi sklepnih predlogov generalnega pravobranilca na obravnavi
24. januarja 2008

izreka naslednjo

Sodbo

- ¹ Predlog za sprejetje predhodne odločbe se nanaša na razlago členov 25 ES, 87(1) ES in 90 ES.
- ² Ta predlog je bil vložen v okviru spora med družbama Essent Netwerk Noord BV (v nadaljevanju: Essent Netwerk), upravljavko električnega omrežja, in Aluminium Delfzijl BV (v nadaljevanju: Aldel), odjemalko električne energije in storitev prenosa, zaradi cenovnega doplačila, ki se je za prenos električne energije zaračunaval od 1. avgusta 2000 do 31. decembra 2000.
- ³ V okviru intervencije in jamčevalnih zahtevkov so se v postopek vključile tudi družba Nederlands Elektriciteit Administratiekantoor BV, prej Samenwerkende ElektriciteitsProductiebedrijven NV (v nadaljevanju: SEP), z zakonom določena družba, država Nizozemska in družba Saranne BV, hčerinska družba družbe SEP in upravljavka visokonapetostnega omrežja.

Pravni okvir

Pravo Skupnosti

- 4 Direktiva 96/92/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. decembra 1996 o skupnih pravilih notranjega trga z električno energijo (UL 1997, L 27, str. 20, v nadaljevanju: Direktiva) določa skupna pravila za proizvodnjo, prenos in distribucijo električne energije.
- 5 Njena poglavja IV, VI in VII se nanašajo na obratovanje prenosnega sistema, računovodske izkaze elektroenergetskih podjetij oziroma organiziranje dostopa do omrežja.
- 6 Člen 24(1) in (2) Direktive določa:

„1. Tiste države članice, kjer se obveznosti ali zjamčeno obratovanje, ki so bili določeni pred začetkom veljavnosti te direktive, ne morejo izpolnjevati zaradi določb te direktive, lahko zaprosijo za prehodni režim, ki ga Komisija lahko odobri, ob upoštevanju, med drugim, velikosti sistema, ravni medsebojnih povezav omrežja in organiziranosti elektrogospodarstva. Preden se odloči, Komisija ob upoštevanju stopnje zaupnosti obvesti države članice o teh vlogah. Odločitev se objavi v Uradnem listu Evropskih skupnosti.

2. Prehodni režim traja omejen čas in je vezan na prenehanje obveznosti ali jamstev iz odstavka 1. Prehodni režim lahko zajema odstopanja od poglavij IV, VI in VII te

direktive. Prošnje za prehodni režim je treba Komisiji predložiti najkasneje v enem letu po začetku veljavnosti te direktive.“

Nacionalna ureditev

- 7 Pred liberalizacijo sektorja električne energije na Nizozemskem so električno energijo proizvajala štiri regionalna podjetja.
- 8 Na podlagi člena 2 zakona o ureditvi proizvodnje, uvoza, prenosa in prodaje električne energije (Elektriciteitswet) z dne 16. novembra 1989 (*Staatsblad* 1989, str. 535, v nadaljevanju: EW 1989) so bila ta proizvodna podjetja zadolžena za zanesljivo in učinkovito delovanje javne distribucije električne energije ob najnižjih možnih stroških, ki so družbeno upravičeni. Za izpolnitev te naloge je družba SEP leta 1986 z delničarkami sklenila sporazum o sodelovanju. Z EW 1989 je bila določena pravna podlaga za ta sporazum za obdobje od leta 1990.
- 9 Družba SEP je upravljala vso proizvedeno in uvoženo električno energijo. Ta družba je tudi ugotavljala višino skupnih stroškov in jih plačevala štirim proizvodnim podjetjem. Na podlagi skupnih stroškov družbe SEP je bilo mogoče določiti ceno električne energije, ki je bila zaračunana distribucijskemu sektorju, vendar ob upoštevanju najvišjega zneska, ki ga je določilo ministrstvo za gospodarske zadeve.
- 10 V obdobju zaprtega trga z energijo je družba SEP sama ali s proizvodnimi podjetji v okviru sporazuma o sodelovanju izvedla nekaj naložb, delno na zahtevo javnih organov zaradi skrbi za zanesljivo oskrbo in dobavo ter za trajno uporabo energijskih virov. Zadevne naložbe so se nanašale zlasti na i) dolgoročne pogodbe za uvoz električne energije in plina, ki jih je družba SEP sklenila s tujimi proizvajalci električne

energije in plina, ii) pogodbe, ki so jih, kot kaže, sklenila proizvodna podjetja v okviru projektov daljinskega ogrevanja, in iii) gradnjo poskusne ekološke naprave za uplinjanje premoga „Demkolec“. Pričakovati je bilo, da stroškov v zvezi s temi projekti po liberalizaciji ne bo mogoče povrniti. Šlo je za s trgom nezdržljive stroške ali „nasedle stroške“ („stranded costs“), kar je izraz, ki ga uporablja Komisija.

- 11 Družba SEP, štiri proizvodna podjetja in 23 distribucijskih podjetij so 21. januarja 1997 sklenili sporazum (v nadaljevanju: protokol k sporazumu) o dobavi električne energije distribucijskim podjetjem za obdobje od 1997 do 2000.
- 12 Ta protokol k sporazumu je med drugim določal, da bodo distribucijska podjetja vsako leto, in to do leta 2000, družbi SEP skupaj plačevala znesek 400 milijonov NLG (skupaj 1,6 milijard NLG), namenjen kritju s trgom nezdržljivih stroškov.
- 13 Plačevanje tega zneska s strani distribucijskih podjetij se je financiralo z zvišanjem cen električne energije malih, srednjih in velikih običajnih potrošnikov. Posebni veliki potrošniki so k s trgom nezdržljivim stroškom prispevali le delno ali nič zaradi člena 32 EW 1989, ki je določal, da je z njimi mogoče skleniti sporazume.
- 14 Na Nizozemskem je bila Direktiva prenesena z zakonom o ureditvi proizvodnje, prenosa in dobave električne energije (Elektriciteitswet) z dne 2. julija 1998 (*Staatsblad* 1998, št. 427, v nadaljevanju: EW 1998), s katerim je bil EW 1989 razveljavljen z učinkom od 1. julija 1999. S tem zakonom so bile dejavnosti upravljanja distribucijskega omrežja ločene od dejavnosti distribucije električne energije.
- 15 Protokol k sporazumu je bil uzakonjen z novim členom 97(2) EW 1998 (dodanim z zakonom z dne 1. julija 1999, *Staatsblad* 1999, št. 260), s katerim je bilo naloženo spoštovanje tega protokola do 1. januarja 2001.

- 16 V skladu z zakonom je bil odbor treh strokovnjakov pod predsedstvom C. Herks-tröterja (v nadaljevanju: Herks-tröterjev odbor) zadolžen za pripravo mnenja o potrebnosti izravnalnih ukrepov za s trgov nezdružljive stroške. Ta odbor je 18. novembra 1999 ministru za gospodarske zadeve poslal mnenje. Predlagal je, da bi morala vlada podeliti nadomestila samo za s trgov nezdružljive stroške, ki jih je sama povzročila, to je za projekte daljinskega ogrevanja in napravo Demkolec. Druge s trgov nezdružljive stroške in zlasti stroške v zvezi s pogodbami o uvozu pa bi morala nositi proizvodna podjetja po delitvenem ključu, ki ga predlaga Herks-tröterjev odbor.
- 17 21. decembra 2000 je bil sprejet prehodni zakon o sektorju proizvodnje električne energije (Overgangswet Elektriciteits-productiesector, *Staatsblad* 2000, št. 607, v nadaljevanju: OEPS), ki je med drugim urejal vprašanje s trgov nezdružljivih stroškov.
- 18 V obrazložitvi tega zakona in v njegovi prvi uvodni izjavi se omenja potek veljavnosti protokola k sporazumu zaradi liberalizacije proizvodnje električne energije. Glede tega iz pojasnil, ki so bila predložena Sodišču, izhaja, da čeprav je bilo določeno, da protokol k sporazumu preneha veljati šele 1. januarja 2001, njegovo prvotno določeno izvrševanje ni bilo več mogoče, zlasti v letu 2000, in sicer zaradi novih pravil, ki so veljala za posebne velike potrošnike.
- 19 S členom 9 OEPS, ki je začel veljati 29. decembra 2000 in se je uporabljal za nazaj od 1. avgusta 2000, je bil vzpostavljen, kot določa člen 25 tega zakona, mehanizem za financiranje s trgov nezdružljivih stroškov iz leta 2000. Ta člen določa:

„1. Vsak odjemalec, ki ni zaščiten, je upravljavcu omrežja na območju, na katerem ima sedež, poleg zneska na podlagi sporazuma dolžan plačati tudi znesek 0,0117 NLG za kilovatno uro, izračunan na podlagi skupne količine električne energije, ki jo je upravljavec omrežja prenesel svojim uporabnikom v obdobju od 1. avgusta 2000 do 31. decembra 2000.

2. Vsak zaščiten odjemalec je imetniku dovoljenja na območju, na katerem ima sedež, poleg zneska na podlagi sporazuma dolžan plačati tudi znesek 0,0117 NLG za kilovatno uro, izračunan na podlagi skupne količine elektrike, ki mu jo je imetnik dovoljenja dobavil v obdobju od 1. avgusta 2000 do 31. decembra 2000.

3. Če je odjemalec upravljavcu omrežja ali imetniku dovoljenja že plačal predplačilo za leto 2000 ali del tega leta, za izvršitev plačila zneska iz odstavka 1 ali 2, ta upravljavec omrežja ali ta imetnik dovoljenja v končnem obračunu za leto 2000 to predplačilo odbije od skupnega zneska, ki mu je dolgovan.

4. Upravljavec omrežja ali imetnik dovoljenja prenese zneske, ki jih dolgujejo odjemalci na podlagi odstavkov 1 in 2, na z zakonom določeno družbo pred 1. julijem 2001.

5. Z zakonom določena družba obvesti ministra o skupni vsoti zneskov iz odstavka 4 in priloži izjavo računovodje v smislu člena 393(1) knjige 2 civilnega zakonika, ki potrjuje verodostojnost podatkov. Če skupni znesek presega 400 milijonov NLG, z zakonom določena družba presežek prenese na ministrstvo, ki ga nameni za financiranje stroškov iz člena 7.“

²⁰ Protokolu k sporazumu je potekla v eljavnost 1. januarja 2001. V skladu s členom 2(1) OEPS so štiri proizvodna podjetja postala skupaj odgovorna za s trgov nezdružljive stroške, naštete v členu 2(2) OEPS.

²¹ Členi od 6 do 8 OEPS so se nanašali na državno financiranje plačila s trgov nezdružljivih stroškov v zvezi s projekti daljinskega ogrevanja in napravo Demkolec za obdobje po 1. januarju 2001. Ti členi so določali:

„Člen 6

1. Minister vsako leto, vendar največ deset let, določi doplačilo, ki ga morajo plačati vsi odjemalci, razen upravljavci omrežij.

2. Doplačilo se prvič določi v roku štirih tednov od začetka veljavnosti tega člena. Doplačilo za devet naslednjih let se določi do 1. oktobra pred letom, na katerega se nanaša nova cena.

3. Doplačilo izraža odstotek skupnega zneska, ki ga mora plačati odjemalec za prenos električne energije do svojega kraja priključka in za storitve sistema.

4. Doplačilo ne sme presegati 10 odstotkov zneska iz odstavka 3 zgoraj.

5. Minister določi ta znesek v skladu z določbami ministrske uredbe, s katero se v vsakem posameznem primeru določi, da se za financiranje stroškov, za katere je bil dodeljen znesek v obliki podpore ali pravila davčne narave, ne podeli nobena subvencija. Če bi bilo to zaradi uskladitve z razlago Komisije [...] potrebno, lahko minister spremeni podlago iz tretjega odstavka, na podlagi katere je treba plačati zadevno doplačilo.

Člen 7

Doplačilo se uporablja za subvencioniranje:

- a) stroškov, ki so nastali na podlagi sporazumov v zvezi z daljinskim ogrevanjem, ki so jih sklenila proizvodna podjetja in dobavitelji pred razveljavitvijo [EW] 1989, če se je izvedba projektov, na katere se navedeni sporazumi nanašajo, že začela pred tem datumom;
- b) stroškov v zvezi z odstopom in prenosom delnic družbe n.v. Demkolec ali poskusne naprave za uplinjanje premoga Demkolec, in
- c) stroškov, ki jih imajo s pobiranjem tega doplačila upravljavci omrežij.

Člen 8

1. V skladu z določbami, ki jih sprejme minister, prejmejo subvencije iz člena 7 zgoraj te osebe:

- a) pravne osebe, ki krijejo stroške iz člena 7(a), stroške, za katere prejme vsaka pravna oseba vsako leto ta znesek, ki je v skladu s stroški, nastalimi v zadevnem letu. Ti stroški se izračunajo z uporabo metode tveganj, povezanih s ceno goriva, pri čemer se upošteva proizvodnja toplote na projekt;

b) osebe ki krijejo stroške iz člena 7(b).

2. Minister podeli subvencije pravnim osebam iz odstavka 1(a) šele potem, ko je z njimi ocenil stroške iz člena 7(a), ki jih za zadevno leto krijejo te pravne osebe; v ta namen zadevne pravne osebe prijavijo skupno količino proizvedene toplote na letni ravni.

3. Minister podeli subvencije pravnim osebam iz odstavka 1(b) šele potem, ko zadevne pravne osebe prodajo ali prenesejo delnice družbe n.v. Demkolec ali poskusno napravo za uplinjanje premoga Demkolec in šele potem, ko je z njimi ocenil stroške, ki jih morajo nositi v zvezi s prodajo ali prenosom navedenih delnic ali naprave.

4. Z ministrsko uredbo iz odstavka 1 tega člena se v vsakem posameznem primeru določi, da se za financiranje stroškov, za katere je bil dodeljen znesek v obliki podpore ali pravila davčne narave, ne podeli nobena subvencija.

5. Če Komisija izda [...] soglasje na podlagi člena 88 ES, je mogoče rok, naveden v začetku člena 7, z ministrsko uredbo podaljšati za obdobje, pri katerem se upošteva preostali čas veljavnosti sporazumov iz člena 7(a).“

²² Vendar ministrska uredba, v kateri je bil določen začetek veljavnosti teh členov, ni bila nikoli sprejeta. Z zakonom z dne 3. julija 2003 (*Staatsblad* 2003, št. 316) je bil člen 6 OEPS razveljavljen. Člena 7 in 8 pa sta bila nadomeščena z določbami, ki določajo dodelitev subvencij za kritje stroškov projektov daljinskega ogrevanja in naprave Demkolec, v skladu s tem, kar je potrdila Komisija z odločbo [SG (2001) D/290565] z dne 25. julija 2001 v spisu „državne pomoči“ N 597/1998.

Stiki med nizozemsko vlado in Komisijo

- 23 Z dopisom z dne 20. februarja 1998 je nizozemska vlada Komisijo obvestila o predvidenih izravnalnih plačilih v korist štirih podjetij za proizvodnjo električne energije in zahtevala odobritev na podlagi člena 24 Direktive.
- 24 Z dopisom z dne 16. oktobra 1998 je ta vlada Komisiji poslala dodatne informacije in jo uradno obvestila o prehodnih režimih, zlasti o predlogu členov od 6 do 8 bodočega OEPS, in sicer na podlagi člena 24 Direktive in, kolikor je potrebno, člena 92 Pogodbe ES (ki je po spremembi postal člen 87 ES) in člena 93 Pogodbe ES (postal člen 88 ES).
- 25 V odločbi Komisije 1999/796/ES z dne 8. julija 1999 o prošnji za prehodni režim, ki jo je Nizozemska vložila v skladu s členom 24 Direktive 96/92 (UL L 319, str. 34), je Komisija navedla svoje mnenje, da za predvideni sistem prelevmanov in prenos izravnalnih plačil ni potrebno odstopanje od poglavij IV, VI ali VII Direktive in ga zato ni mogoče šteti za prehodni režim v smislu člena 24 Direktive.
- 26 V točki 42 obrazložitve Odločbe 1999/796 je navedeno:

„[...] Prenos izravnalnega plačila na nekatere proizvajalce električne energije, ki se financira s prelevmanom ali bremenom, ki ga nosijo potrošniki, je posledično ukrep, ki ga direktiva neposredno ne omenja, treba pa ga je preučiti glede na pravila o konkurenci, zlasti glede na člen 87(3)(c) [ES]. [...]“

- 27 Zaradi vidika „državnih pomoči“ je prišlo v obdobju od zgoraj navedenega uradnega obvestila z dne 16. oktobra 1998 do izdaje odločbe Komisije z dne 25. julija 2001 do več različnih stikov, izmenjav dopisov in poročil o pregledu spisa.
- 28 Predložitveno sodišče je navedlo, da naj država Nizozemska ne bi formalno obvestila Komisije o členu 9 OEPS, ampak naj bi jo z dopisom z dne 30. avgusta 2000 obvestila o celotnem predlogu zakona OEPS, torej tudi o njegovem členu 9.
- 29 Nizozemska vlada navaja, da je Komisiji poslala celotno besedilo tega predloga zakona, skupaj z njegovo obrazložitvijo. V dopisu, ki je vseboval to besedilo, je bilo obravnavanih veliko zadev. Glede protokola k sporazumu, ki mu je veljavnost potekla 31. decembra 2000, je nizozemska vlada navedla, da je mogoče, da zanj ni več pravne podlage, torej bi bil člen 97 EW 1998 lahko razveljavljen.
- 30 Ker je Komisija izrazila dvome o združljivosti členov od 6 do 8 predloga zakona OEPS s Pogodbo, naj bi se nizozemska vlada odločila, da se odpove začetku veljavnosti teh zadnjenavedenih členov in da zagotovi financiranje nekaterih s trgom nezdružljivih stroškov s splošnimi sredstvi.
- 31 Ta vlada naj bi v dopisu z dne 30. avgusta 2000 Komisijo izrecno seznanila z dejstvom, da je s členom 9 predloga zakona OEPS uvedeno doplačilo. Ta dopis naj bi bil tak:

„V okviru tega, ko je za leto 2000 na podlagi [EW] 1998 uvedena nova cenovna struktura, to je struktura, v kateri bodo cene razdeljene na ceno distribucije in ceno prenosa, predlog zakona vsebuje določbo, da lahko upravljavci omrežij in distribucijska podjetja začasno dvignejo cene. S tem se zagotavlja, da lahko bivša distribucijska podjetja, ki so bila stranke protokola k sporazumu, še naprej, in tako tudi v letu

2000, izpolnjujejo obveznosti na podlagi tega protokola. Ta ukrep je logična posledica določbe [EW 1998], ki je bila pravna podlaga protokola k sporazumu. Za podrobnejša pojasnila o tem bi želeli napotiti na člen 9 predloga zakona [OEPS] in na obrazložitev tega člena.“

32 Po navedbah Komisije naj bi jo nizozemska vlada z dopisom z dne 30. avgusta 2000 pozvala, naj preveri ne člen 9 predloga zakona OEPS glede členov 87 ES in 88 ES, ampak člene od 6 do 8 tega predloga zakona.

33 Iz odločbe Komisije z dne 25. julija 2001 izhaja, da je bil 15. septembra 2000 sestanek med nizozemskimi organi in službami Komisije in da so si oktobra, novembra in decembra 2000 izmenjali dopise. V tej odločbi je navedeno, da naj bi nizozemski organi z dopisom z dne 27. junija 2001 umaknili finančni mehanizem priglašanih ukrepov.

34 Z odločbo z dne 25. julija 2001 je Komisija ugotovila, da priglašena pomoč v zvezi s dodeljevanjem subvencij za kritje stroškov projektov daljinskega ogrevanja in naprave Demkolec sodi na področje uporabe člena 87(1) ES in da je ukrep združljiv z obvestilom o metodologiji za analizo državnih pomoči, povezanih z naslednimi stroški, ki je bilo tudi sprejeto 25. julija 2001.

Spor o glavni stvari in vprašanji za predhodno odločanje

35 Družba Aldel, „poseben velik potrošnik“, je 19. decembra 1996 na podlagi člena 32 EW 1989 z družbama SEP, Elektriciteits – Productiemaatschappij Oost- en Noord-Nederland NV (proizvodno podjetje) in Energie Distributiemaatschappij voor

Oost- en Noord- Nederland (distribucijsko podjetje) sklenila pogodbo o dostopu do električne energije, dobavi električne energije ter uravnavanju bremen.

36 Družba Essent Netwerk je samostojna pravna oseba, upravljavka omrežij, hčerinska družba družbe Essent NV, ki jo v celoti nadzirajo pokrajinske in lokalne skupnosti. Od 1. avgusta 2000 do 31. decembra 2000 je družbi Aldel dobavila 717.413.761 kilovatnih ur električne energije.

37 Na podlagi člena 9 OEPS je družba Essent Netwerk z računom z dne 4. aprila 2001 od družbe Aldel zahtevala znesek 9.862.646,25 NLG (4.475.473,75 EUR), vključno s prometnim davkom. Družba Aldel kljub zahtevku za plačilo, ki ji ga je poslala družba Essent Netwerk, zahtevanega zneska ni plačala.

38 V postopku v glavni stvari družba Essent Netwerk na podlagi člena 9 OEPS zahteva plačilo zneskov, ki jih je zaračunala družbi Aldel, povečanih za obresti in stroške. Ta zavrača plačilo, ker naj bi bil člen 9 OEPS v nasprotju s členi 25 ES, 87 ES in 90 ES. Družba Aldel uveljavlja jamčevalni zahtevek proti državi. Družba Essent Netwerk pa uveljavlja jamčevalni zahtevek proti družbama Nederlands Elektriciteit Administratiekantoor BV in Saranne BV.

39 V teh okoliščinah je Rechtbank Groningen prekinilo odločanje in Sodišču v predhodno odločanje predložilo ti vprašanji:

„1. Ali je treba člena 25 ES in 90 ES razlagati tako, da nasprotujeta zakonskemu ukrepu, na podlagi katerega so domači odjemalci električne energije svojemu upravljavcu omrežja v prehodnem obdobju (od 31. avgusta 2000 do 31. decembra 2000) dolžni plačati višjo ceno za količine električne energije, ki so jim bile dobavljene, kadar mora upravljavec omrežja znesek povišanja prenesti na družbo, ki jo za ta namen določi zakonodajalec, za kritje s trgom nezdružljivih stroškov, ki

so nastali kot posledica obveznosti ali naložb, ki jih je ta družba sprejela oziroma izvedla pred liberalizacijo trga električne energije, in

- je ta družba skupna hčerinska družba štirih nacionalnih podjetij za proizvodnjo električne energije,
- je ta družba v zadevnem obdobju (2000) edina odgovorna za s trgom nezdružljive stroške, ki so nastali v zadevnem letu,
- ta družba za kritje teh stroškov v zadevnem letu nesporno potrebuje znesek 400 milijonov NLG (181.512.086,40 EUR) in
- mora ta družba, če prihodek od tega povišanja cene presega zgoraj navedeni znesek, presežek prenesti na ministrstvo?

2. Ali ureditev, navedena v prvem vprašanju, izpolnjuje pogoje iz člena 87(1) ES?“

Vprašnji za predhodno odločanje

Prvo vprašanje: razlaga členov 25 ES in 90 ES

40 Kot je generalni pravobranilec opozoril v točki 29 sklepnih predlogov, člena 25 ES in 90 ES, ki urejata prepoved carin in dajatev z enakim učinkom ter prepoved diskriminatornih notranjih davkov, dodatno zasledujeta cilj nasprotovanja kakršnemu koli nacionalnemu davčnemu mehanizmu, namenjenemu diskriminaciji proizvodov, ki prihajajo iz drugih držav članic ali so tja namenjeni, tako da je oviran prosti pretok znotraj Skupnosti v običajnih pogojih konkurence (glej v tem smislu sodbi z dne 15. junija 2006 v združenih zadevah *Air Liquide Industries Belgium*, C-393/04 in C-41/05, ZOdl., str. I-5293, točka 55, in z dne 8. novembra 2007 v zadevi *Stadtgemeinde Frohnleiten in Gemeindebetriebe Frohnleiten*, C-221/06, ZOdl., str. I-9643, točka 30).

41 Dajatev z enakim učinkom je kakršno koli denarno breme, tudi če je še tako majhno, ki je enostransko naloženo, ne glede na njegovo poimenovanje oziroma način uporabe, in s katerim je obremenjeno domače ali tuje blago zaradi prehoda meje, če ni carina v pravem pomenu besede. Nasprotno pa sodijo na področje uporabe člena 90 ES denarna bremena, ki so posledica splošnega sistema notranje obdavčitve, ki sistematično in v skladu z istimi objektivnimi merili obravnavajo kategorije proizvodov, neodvisno od njihovega izvora ali namena (glej zgoraj navedeno sodbo *Air Liquide Industries Belgium*, točki 51 in 56).

42 Dajatev, s katero so na podlagi enakih meril obdavčeni domači in uvoženi proizvodi, je lahko s Pogodbo vseeno prepovedana, kadar je prihodek od te dajatve namenjen financiranju dejavnosti, ki posebej koristijo domačim obdavčenim proizvodom. Če se koristi, ki so jih deležni ti proizvodi, v celoti pobotajo z dajatvijo, s katero so obdavčeni, ta dajatev učinkuje samo na uvožene proizvode in je zato dajatev z enakim učinkom. Nasprotno pa, če se te koristi le delno pobotajo z bremenom domačih proizvodov, pomeni zadevna dajatev diskriminatorno obdavčitev v smislu člena 90 ES, ki jo je prepovedano pobirati glede deleža, s katerim se je pobotalo breme domačih

proizvodov (glej v tem smislu sodbo z dne 11. marca 1992 v združenih zadevah *Compagnie commerciale de l'Ouest* in drugi, od C-78/90 do C-83/90, Recueil, str. I-1847, točka 27).

43 V obravnavanem primeru se doplačilo obračuna na preneseno električno energijo. Glede tega je treba spomniti, da je električna energija blago v smislu določb Pogodbe (sodbi z dne 27. aprila 1994 v zadevi *Almelo* in drugi, C-393/92, Recueil, str. I-1477, točka 28, in z dne 23. oktobra 1997 v zadevi *Komisija proti Italiji*, C-158/94, Recueil, str. I-5789, točka 17).

44 Sicer pa je Sodišče tudi že presodilo, da kadar je obdavčljivi dogodek prenos električne energije, dajatev, ki se ne obračuna na proizvod, ampak na dejavnost, ki je nujno povezana s proizvodom, lahko izhaja iz členov 25 ES in 90 ES (glej v tem smislu zgoraj navedeno sodbo *Stadtgemeinde Frohnleiten* in *Gemeindebetriebe Frohnleiten*, točka 43). Vsekakor je treba poudariti, da se doplačilo izračuna na podlagi števila prenesenih kilovatnih ur in ne na podlagi razdalje prenosa ali na podlagi kakšnega drugega merila, neposredno povezanega s prenosom, in torej zadeva sam proizvod.

45 To doplačilo za preneseno električno energijo je bilo določeno s členom 9 OEPS. Glede tega ni pomembno, da ta določba lajša izvedbo sporazuma, ki ga je predhodno sklenilo več gospodarskih subjektov, saj je z zakonom določeno, da so to doplačilo dolžni plačati potrošniki električne energije. Gre za enostransko naloženo breme.

46 Za uporabo členov 25 ES in 90 ES tudi ni pomembno, da finančnega bremena ne obračunava država (sodba z dne 17. maja 1983 v zadevi *Komisija proti Belgiji*, 132/82, Recueil, str. 1649, točka 8). Dejstvo, da doplačilo obračunavajo upravljavci omrežja, zato ne vpliva na presojo.

47 Iz navedenega izhaja, da je zadevno doplačilo dajatev, s katero je obdavčena električna energija, uvožena ali domača, na podlagi objektivnega merila, ki je število

prenesenih kilovatnih ur. Ali je ta dajatev dajatev z enakim učinkom ali notranja diskriminatorna obdavčitev, je treba torej ugotoviti glede na to, za kaj je namenjen prihodek od dajatve.

48 Družba Essent Netwerk navaja, da se v postopku v glavni stvari ne uporabljata niti člen 25 ES niti člen 90 ES, ker plačajo dajatev potrošniki. Zato naj torej ne bi moglo biti vprašanje pobotanja kakršnega koli bremena nacionalnih podjetij za proizvodnjo električne energije.

49 Vendar je treba poudariti, da za uporabo členov 25 ES in 90 ES ni pomembno, kdo je dajatev dolžan plačati, ker se ta nanaša na proizvod ali dejavnost, ki je nujno povezana s proizvodom. Kot je navedeno v točki 44 te sodbe, pa je v postopku v glavni stvari ravno tako.

50 Glede prejemnikov prihodka od dajatve pa ni izključeno, da so to nacionalna podjetja za proizvodnjo električne energije. Namreč, čeprav je bil znesek 400 milijonov NLG za leto 2000 plačan z zakonom določenemu organu, to je družbi SEP, za plačilo s trgom nezdružljivih stroškov, je bila ta vendarle hčerinska družba navedenih proizvodnih podjetij in je imela do njih obveznosti na podlagi več pogodb.

51 Nacionalno sodišče mora torej preveriti, ali so bila proizvodna podjetja dolžna zagotoviti, da bo družba SEP plačala te s trgom nezdružljive stroške, oziroma ali so bila lahko deležna koristi iz dajatve, na primer zaradi prodajne cene, ki vsebuje prihodek te koristi, zaradi podelitve dividend ali kakor koli drugače.

52 Glede zneska, ki presega 400 milijonov NLG – ker je to, za kaj je namenjen, določal člen 7 OEPS in ker ta člen ni začel veljati –, kaže, da ni bil uporabljen za plačilo s trgom nezdružljivih stroškov in da zato ni mogel koristiti domačemu proizvodu. Nacionalno sodišče pa mora preveriti, ali to drži.

- 53 Glede na rezultate preverjanj, ki so se nanašala zlasti na razmerja med družbo SEP in proizvodnimi podjetji, bo imelo nacionalno sodišče možnost ugotoviti, ali je nastalo pobotanje v korist domačih proizvajalcev, in če pobotanja ni bilo, bi dajatev pomenila nediskriminatorno notranjo obdavčitev v smislu člena 90 ES. Če bi se prihodek od dajatve delno pobotal z bremenom domačega proizvoda, bi bila to diskriminatorna notranja obdavčitev v smislu člena 90 ES, pri popolnem pobotanju pa bi bila to dajatev z enakim učinkom, ki je prepovedana s členom 25 ES.
- 54 Po navedbah družbe SEP in nizozemske vlade naj prihodek od doplačila vsekakor ne bi dajal prednosti domači proizvodnji električne energije, ker naj bi bil namenjen kritju s trgom nezdružljivih stroškov, to je preteklih naložb, in naj ne bi imel nobenega vpliva na ceno domače električne energije.
- 55 Te trditve vendarle ni mogoče sprejeti. Namreč, ker so nacionalna podjetja za proizvodnjo električne energije dolžna nositi te s trgom nezdružljive stroške, so ti del bremen, ki se upoštevajo pri ugotavljanju skupne lastne cene električne energije in na podlagi prodajne cene, ki jo določijo proizvodna podjetja, pri ugotavljanju dobička teh proizvodnih podjetij. Iz tega izhaja, da bi namenitev prihodka od dajatve za plačilo stroškov, ki bi jih, tudi če se nanašajo na pretekle naložbe, morali nositi nacionalni proizvajalci, izboljšala njihov konkurenčni položaj v škodo proizvajalcev iz drugih držav članic.
- 56 Kot je generalni pravobranilec pravilno opozoril v točkah 24 in 25 sklepnih predlogov, je mogoče ugotoviti, da je doplačilo, obračunano na preneseno električno energijo, v nasprotju s členom 25 ES ali 90 ES, samo če je bilo pobrano na uvoženo električno energijo. Pomembno je torej, da se v skladu s pravili o dokaznem bremenu, ki se uporabljajo v takem sporu, kot je spor o glavni stvari, dokaže, v kakšnem obsegu se dajatev, ki se zahteva od družbe Aldel, nanaša na prenos električne energije, ki izvira iz drugih držav članic.
- 57 Glede na vse navedeno je treba na prvo vprašanje odgovoriti, da je treba člen 25 ES razlagati tako, da nasprotuje zakonskemu ukrepu, na podlagi katerega morajo domači

odjemalci električne energije svojemu upravljavcu omrežja plačati doplačilo za količine električne energije, proizvedene v državi članici in uvožene, ki so bile prenesene v korist teh odjemalcev, kadar mora navedeni upravljavec ta doplačilo prenesti na družbo, ki jo je za ta namen določil zakonodajalec, in je bila ta družba, ki je štirim podjetjem za proizvodnjo električne energije skupna hčerinska družba, prej upravljavka stroškov celotne proizvedene in uvožene električne energije, in kadar mora biti to doplačilo v celoti namenjeno za plačilo s trgom nezdružljivih stroškov, ki jih je osebno dolžna plačati ta družba, kar povzroči, da se zneski, ki jih ta družba obračuna, v celoti pobotajo z bremenom, ki ga nosi domača prenesena električna energija.

Enako velja, kadar morajo te stroške kriti nacionalna podjetja za proizvodnjo električne energije in kadar je zaradi obstoječih pogodb lahko z zakonom določena družba – s plačilom nabavne cene električne energije, proizvedene v državi članici, s plačilom dividend več nacionalnim podjetjem za proizvodnjo električne energije, katerih hčerinska družba je z zakonom določena družba, ali kakor koli drugače – korist, ki jo pomeni doplačilo, v celoti prenesla na nacionalna podjetja za proizvodnjo električne energije.

Člen 90 ES je treba razlagati tako, da nasprotuje istemu zakonskemu ukrepu v okoliščinah, v katerih je prihodek od dajatve, obračunane na preneseno električno energijo, le delno namenjen plačilu s trgom nezdružljivih stroškov, to je takrat, kadar se z zneskom, ki ga obračuna z zakonom določena družba, pobota samo del bremena, ki ga nosi prenesena domača električna energija.

Drugo vprašanje: razlaga člena 87 ES

58 Najprej je treba spomniti na to, da lahko dajatev – ki se uporablja v enakih okoliščinah obračunavanja za domače in za uvožene proizvode, njeni prihodki pa so namenjeni samo v korist domačih proizvodov, tako da se koristi, ki iz njih izhajajo, pobotajo z bremenom, ki ga nosijo ti proizvodi – glede na to, za kaj je namenjen njen prihodek, pomeni državno pomoč, ki je nezdružljiva s skupnim trgom, če so izpolnjeni pogoji

iz člena 87 ES (glej v tem smislu sodbi z dne 16. decembra 1992 v zadevi Lornoy in drugi, C-17/91, Recueil, str. I-6523, točka 32, ter z dne 27. oktobra 1993 v zadevi Scharbatke, C-72/92, Recueil, str. I-5509, točka 18).

- 59 Za ukrep, ki se izvaja z diskriminatorno obdavčitvijo in ki se ga hkrati lahko šteje za del pomoči v smislu člena 87 ES, se namreč kumulativno uporabljajo določbe členov 25 ES ali 90 ES in določbe o državnih pomočeh (glej v tem smislu sodbi z dne 21. maja 1980 v zadevi Komisija proti Italiji, 73/79, Recueil, str. 1533, točka 9, in z dne 29. aprila 1982 v zadevi Pabst & Richarz, 17/81, Recueil, str. 1331, točka 22).
- 60 Cilj členov 25 ES in 90 ES je ohranitev prostega pretoka blaga in konkurence med domačimi in uvoženimi proizvodi, cilj člena 87 ES pa je, da se s prepovedjo sleherne pomoči, ki jo dodeli država članica in izpolnjuje pogoje iz člena 87 ES, na splošno ohranja konkurenca med podjetji.
- 61 Na podlagi te določbe je vsaka pomoč, ki jo dodelil država članica, ali kakršna koli vrsta pomoči iz državnih sredstev, ki izkrivlja ali bi lahko izkrivljala konkurenco z dajanjem prednosti posameznim podjetjem ali proizvodnji posameznega blaga, nezdržljiva s skupnim trgom, če prizadene trgovino med državami članicami.
- 62 Treba je preveriti, ali zneski, posredovani družbi SEP v skladu s členom 9 OEPS, ustrezajo temu pojmu.
- 63 Uvodoma je treba spomniti na to, da je v skladu z ustaljeno sodno prakso za opredelitev pomoči potrebno, da so izpolnjeni vsi pogoji iz te določbe (glej sodbe z dne 21. marca 1990 v zadevi Belgija proti Komisiji, imenovani „Tubemeuse“, C-142/87, Recueil, str. I-959, točka 25; z dne 24. julija 2003 v zadevi Altmark Trans in Regierungspräsidium Magdeburg, C-280/00, Recueil, str. I-7747, točka 74, in z dne

1. julija 2008 v združenih zadevah Chronopost in La Poste proti Ufexu in drugim, C-341/06 P in C-342/06 P, ZOdl., str. I-4777, točka 125).

64 Prvič, to mora biti pomoč države ali kakršna koli vrsta pomoči iz državnih sredstev. Drugič, ta pomoč mora biti taka, da lahko prizadene trgovino med državami članicami. Tretjič, njenemu prejemniku mora dajati prednost. Četrtnič, izkrivljati mora konkurenco ali groziti, da jo bo izkrivljala (glej zlasti sodbo z dne 30. marca 2006 v zadevi Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti, C-451/03, ZOdl., str. I-2941, točka 56, in zgoraj navedeno sodbo Chronopost in La Poste proti Ufexu in drugim, točka 126).

65 Glede prvega pogoja je treba preveriti, ali so zneski, ki so bili plačani družbi SEP, pomoč države ali kakršna koli vrsta pomoči iz državnih sredstev.

66 Člen 9 OEPS določa, da se z zakonom določeni družbi, to je družbi SEP, dodeli znesek 400 milijonov NLG, presežek obračunane dajatve pa se plača ministrstvu, ki mora prejeti znesek nameniti financiranju stroškov, navedenih v členu 7 OEPS – ki pa ni začel veljati –, to je s trgov nezdržljivih stroškov daljinskega ogrevanja in uplinjevalne naprave Demkolec. Glede tega je treba spomniti na to, da ti zneski izhajajo iz doplačila, ki ga je odjemalcem električne energije naložila država na podlagi člena 9 OEPS, glede katerega je bilo v točki 47 te sodbe ugotovljeno, da gre za dajatev. Ti zneski izhajajo torej iz državnih sredstev.

67 V skladu s členom 9(1) in (2) OEPS se dajatev plača upravljavcu omrežja ali imetniku dovoljenja, ki morata, kot določa člen 9(4) OEPS, prihodek od zneskov, dolgovanih pred 1. julijem 2001, prenesti na družbo SEP. Na podlagi člena 9(5) OEPS družba SEP zadrži znesek, ki ne presega 400 milijonov NLG, presežek pa prenese na ministrstvo.

68 V zadevi v glavni stvari je upravljavka omrežja družba Essent Network. Kot izhaja iz odgovora te družbe na vprašanje, ki ga je postavilo Sodišče, je ta družba hčerinska

družba v stoddstotni lasti družbe Essent NV, katere delničarke so nizozemske pokrajine (74 % kapitala) in občine te države članice (26 % kapitala). Družba SEP, katere kapital v celoti pripada podjetjem za proizvodnjo električne energije, je bila nekoč podjetje, ki je bilo z zakonom zadolženo za upravljanje gospodarske službe v splošnem interesu.

- 69 Iz določb OEPS izhaja, da z zakonom določena družba ne more uporabljati prihodka od dajatve za druge namene, razen za tiste, ki so določeni v zakonu. Poleg tega je pri tej nalogi strogo nadzorovana, saj člen 9(5) OEPS določa, da mora računovodja potrditi obračun prejetih in prenesenih zneskov.
- 70 Ni pomembno, da je ta z zakonom določena družba hkrati osrednji subjekt za obračunavanje dajatve, upravljavka zbranih sredstev in prejemnica dela teh sredstev. Mehanizmi, ki jih določa zakon, zlasti obračuni, ki jih potrdi računovodja, namreč omogočajo razlikovanje teh različnih vlog in nadzor nad uporabo sredstev. Iz tega izhaja, da dokler ta z zakonom določena družba ni prejela zneska 400 milijonov NLG, kar je trenutek, od katerega lahko z njim prosto razpolaga, je ta znesek pod javnim nadzorom in torej na voljo nacionalnim organom, kar zadostuje za to, da se ga opredeli za državna sredstva (glej v tem smislu sodbo z dne 16. maja 2002 v zadevi Francija proti Komisiji, C-482/99, Recueil, str. I-4397, točka 37).
- 71 Cilj člena 9 OEPS naj bi bil omogočiti podjetjem za proizvodnjo električne energije, da si po hčerinski družbi SEP pokrijejo s trgom nezdružljive stroške, ki so jim nastali v preteklosti. Ta določba zadeva stroške za leto 2000, medtem ko bodo za predhodna leta določeni stroški nadomeščeni s subvencijami, ki ji bo dovolila Komisija kot državne pomoči.
- 72 Po teh okoliščinah se v postopku v glavni stvari obravnavani ukrep razlikuje od ukrepa iz sodbe z dne 15. julija 2004 v zadevi Pearle in drugi (C-345/02, ZOdl., str. I-7139). V tisti zadevi obravnavana sredstva, ki so se uporabljala pri oglaševalski

akciji, je poklicna organizacija pobirala od članov, ki so imeli od akcije koristi, in sicer so člani plačevali prispevke, ki so bili obvezno namenjeni za organizacijo te akcije (zgoraj navedena sodba Pearle in drugi, točka 36). Zato ni šlo za breme države niti za sredstva pod nadzorom države, kar pa ne velja za znesek, ki ga je obračunavala družba SEP, ki izhaja iz dajatve in se ga lahko uporabi le za namen, določen v zakonu.

73 Poleg tega, čeprav je v zgoraj navedeni zadevi, v kateri je bila izdana sodba Pearle in drugi, sredstva pobirala poklicna organizacija, je oglaševalsko akcijo organiziralo zasebno združenje optikov, imela je povsem komercialen namen in v ničemer ni sodila v okvir politike, ki so jo določili nizozemski organi (zgoraj navedena sodba Pearle in drugi, točki 37 in 38). V obravnavanem postopku v glavni stvari pa je nasprotno o plačilu zneska 400 milijonov NLG z zakonom določeni družbi odločil zakonodajalec.

74 Enako se obravnavani ukrep razlikuje tudi od ukrepa, obravnavanega v sodbi z dne 13. marca 2001 v zadevi PreussenElektra (C-379/98, Recueil, str. I-2099), v kateri je Sodišče v točki 59 presodilo, da obveznost zasebnih podjetij za dobavo električne energije, da kupijo električno energijo iz obnovljivih virov energije po fiksnih najnižjih cenah, ne povzroča nobenega neposrednega ali posrednega prenosa državnih sredstev k podjetjem za proizvodnjo take električne energije. V navedenem primeru država podjetij ni pooblastila za upravljanje državnih sredstev, ampak so imela podjetja obveznost nakupa z lastnimi finančnimi sredstvi.

75 Iz vseh teh okoliščin izhaja, da zneski, ki so bili plačani družbi SEP, pomenijo pomoč iz državnih sredstev.

76 Glede drugega pogoja, to je glede možnosti, da bi bila prizadeta trgovina med državami članicami, je treba spomniti, da v skladu s sodno prakso Sodišča ne obstaja prag ali odstotek, do katerega bi se lahko štel, da trgovina med državami članicami ni prizadeta. Sorazmerno nizek obseg pomoči ali sorazmerna majhnost podjetja, ki prejme pomoč, namreč *a priori* ne izključujeta možnosti, da bi bila prizadeta trgovina med državami članicami (glej zgoraj navedeni sodbi Tubemeuse, točka 43, ter Altmark Trans in Regierungspräsidium Magdeburg, točka 81).

- 77 V zvezi s tem je treba ugotoviti, da so družba SEP in nacionalna podjetja za proizvodnjo električne energije konkurenti proizvajalcev električne energije iz drugih držav članic. Če se upoštevajo tudi okoliščine liberalizacije trga električne energije in močna konkurenca, ki je posledica te liberalizacije, je to zadosten dokaz za to, da bi pomoč lahko prizadela trgovino.
- 78 Glede tretjega in četrtega pogoja kaže, da izhaja iz zakona, iz njegove obrazložitve in pojasnil pred tem sodiščem, da bi znesek 400 milijonov NLG, ki ga obračuna družba SEP, tej družbi moral omogočiti plačilo s trgom nezdružljivih stroškov iz leta 2000, ne da bi bilo treba analizirati vrsto in izvor teh stroškov. Za leto 2001 in naslednja leta pa je Herkströterjev odbor za nekatere stroške, kot je projekt daljinskega ogrevanja in naprava Demkolec, štel, da jih je povzročila država Nizozemska, in za njihovo nadomestitev so bile predvidene subvencije te države.
- 79 Glede tega je treba spomniti na to, da se kot državne pomoči štejejo pomoči v kateri koli obliki, ki lahko neposredno ali posredno dajejo prednost podjetjem ali ki jih je treba razumeti kot gospodarsko korist, ki je upravičeno podjetje v normalnih tržnih razmerah ne bi dobilo (glej zgoraj navedeno sodbo Altmark Trans in Regierungspräsidium Magdeburg, točka 84; sodbo z dne 27. novembra 2003 v združenih zadevah Enirisorse, od C-34/01 do C-38/01, Recueil, str. I-14243, točka 30, in zgoraj navedeno sodbo Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti, točka 59).
- 80 Nasprotno pa, ker je treba državno pomoč šteti za nadomestilo v zameno za storitve, ki so jih opravila upravičena podjetja za izvedbo obveznosti javnih služb, tako da taka podjetja v resnici ne uživajo finančne koristi in ukrep ne učinkuje tako, da jih postavi v ugodnejši konkurenčni položaj, kot ga imajo konkurenčna podjetja, taka pomoč ne sodi na področje uporabe člena 87(1) ES (zgoraj navedene sodbe Altmark Trans in Regierungspräsidium Magdeburg, točka 87; Enirisorse, točka 31, in Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti, točka 60).

- 81 Vendar morajo biti izpolnjeni določeni pogoji, da bi se tako nadomestilo v konkretnem primeru izognilo opredelitvi za državno pomoč, kar pa se med postopkom v glavni stvari tudi ni zatrjevalo (zgoraj navedene sodbe Altmark Trans in Regierungspräsidium Magdeburg, točka 88; Enirisorse, točka 31, in Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti, točka 61).
- 82 Prvič, podjetje, upravičeno za prejetje takega nadomestila, mora biti dejansko pooblašeno za izvajanje obveznosti javnih služb in te obveznosti morajo biti jasno opredeljene (zgoraj navedene sodbe Altmark Trans in Regierungspräsidium Magdeburg, točka 89; Enirisorse, točka 32, in Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti, točka 62).
- 83 Drugič, merila, na podlagi katerih se izračuna nadomestilo, morajo biti določena vnaprej, objektivno in pregledno, da se prepreči priznanje gospodarske koristi, ki bi dajala upravičenemu podjetju prednost v primerjavi s konkurenčnimi podjetji (zgoraj navedene sodbe Altmark Trans in Regierungspräsidium Magdeburg, točka 90; Enirisorse, točka 35, in Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti, točka 64).
- 84 Tretjič, nadomestilo ne sme preseči tega, kar je potrebno za kritje vseh ali dela stroškov, povzročenih z izvajanjem obveznosti javnih služb, ob upoštevanju s tem povezanih prihodkov in primernega dobička za izvajanje teh obveznosti (zgoraj navedeni sodbi Altmark Trans in Regierungspräsidium Magdeburg, točka 92, in Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti, točka 66).
- 85 Četrtič, nadomestilo bi moralo biti določeno na podlagi analize stroškov, ki bi jih povprečno podjetje, dobro upravljano in ustrezno opremljeno s potrebnimi sredstvi, da lahko zadosti zahtevam javnih služb, imelo za izvajanje teh obveznosti, ob upoštevanju s tem povezanih prihodkov in primernega dobička za izvajanje teh obveznosti (zgoraj navedeni sodbi Altmark Trans in Regierungspräsidium Magdeburg, točka 93, in Servizi Ausiliari Dottori Commercialisti, točka 67).

- 86 Poleg teh meril, ki jih je mogoče *mutatis mutandis* uporabiti pri presoji tega, ali so nadomestila za s trgom nezdružljive stroške, ki jih je povzročila država, pomoč, mora nacionalno sodišče preveriti, ali oziroma koliko je mogoče znesek 400 milijonov NLG šteti za nadomestilo v zameno za storitve, ki jih je opravila z zakonom določena družba za izvedbo obveznosti javnih služb, oziroma ali bi moral biti ta znesek uporabljen za plačilo s trgom nezdružljivih stroškov druge vrste, v takem primeru pa bi šlo za gospodarsko korist, ki ustreza pojmu „pomoč“ v smislu člena 87 ES.
- 87 Ker obravnavani ukrep koristi družbi SEP in/ali podjetjem za proizvodnjo električne energije, daje taka korist prednost sektorju proizvodnje električne energije in je zato selektivna.
- 88 Iz navedenega izhaja, da so zneski, plačani družbi SEP, do višine 400 milijonov NLG „državna pomoč“ v smislu člena 87(1) ES, ker ti zneski pomenijo gospodarsko korist.
- 89 Glede dajatve na preneseno električno energijo je treba spomniti, da se v skladu z ustaljeno sodno prakso določbe Pogodbe ES o državnih pomočeh ne uporabljajo za dajatve, razen če so te tak način financiranja ukrepa pomoči, da so njegov sestavni del (sodbi z dne 13. januarja 2005 v zadevi Streekgewest, C-174/02, ZOdl., str. I-85, točka 25, in z dne 27. oktobra 2005 v združenih zadevah Distribution Casino France in drugi, od C-266/04 do C-270/04, C-276/04 in od C-321/04 do C-325/04, ZOdl., str. I-9481, točka 34).
- 90 Šteje se, da je dajatev sestavni del ukrepa pomoči, če je v upoštevnih nacionalnih zakonodaji med dajatvijo in pomočjo določena obvezna namembnostna vez, tako da so prihodki od dajatve nujno namenjeni financiranju pomoči in neposredno vplivajo na njeno višino (zgoraj navedeni sodbi Streekgewest, točka 26, in Distribution Casino France in drugi, točka 40).

- 91 Kaže, da je v postopku v glavni stvari, ob upoštevanju preverjanja iz točke 86 te sodbe, tako, in sicer v obsegu zneska 400 milijonov NLG, plačanega družbi SEP.
- 92 V skladu s členom 88(3) ES mora biti Komisija obveščena o načrtih za dodelitev ali spremembo pomoči dovolj zgodaj, da lahko predloži pripombe. Zadevna država članica ne sme izvajati predlaganih ukrepov, dokler v tem postopku ni sprejeta dokončna odločitev.
- 93 Kadar je med dajatvijo in pomočjo določena obvezna namembnostna vez, mora biti v obvestilu o ukrepu pomoči naveden tudi način financiranja tega ukrepa (sodba z dne 21. oktobra 2003 v združenih zadevah Van Calster in drugi, C-261/01 in C-262/01, Recueil, str. I-12249, točka 51, ter zgoraj navedena sodba Streekgewest, točka 26).
- 94 Nizozemska vlada in Komisija se ne strinjata glede obstoja obvestila v smislu člena 88(3) ES. Komisija ne izpodbija, da ji je nizozemska vlada z dopisom z dne 30. avgusta 2000 posredovala predlog zakona OEPS in njegovo obrazložitev. Vendar Komisija poudarja, da je bila s tem dopisom pozvana, da preuči predlog členov od 6 do 8 OEPS glede na člena 87 ES in 88 ES, ne pa predlog člena 9.
- 95 Glede tega zadošča ugotovitev, in sicer ne da bi bilo treba preučiti, ali je bil dopis z dne 30. avgusta 2000 glede člena 9 OEPS dovolj natančen, da bi pomenil obvestilo v smislu člena 88(3) ES, da je ta člen 9, kot je ugotovil generalni pravobranilec v točkah od 121 do 123 sklepnih predlogov, začel veljati 29. decembra 2000, kar je pred odločbo z dne 25. julija 2001, ki se nanaša na ukrepe, priglašene 30. avgusta 2000. Iz tega izhaja, da obveznost, da se priglašenega predloga ne sme izvršiti pred odločitvijo Komisije, ni bila spoštovana.
- 96 Iz navedenega izhaja, da je treba člen 87 ES razlagati tako, da so zneski, ki so bili plačani z zakonom določeni družbi na podlagi člena 9 OEPS, „državna pomoč“ v smislu te

določbe Pogodbe, ker pomenijo gospodarsko korist in ne nadomestilo v zameno za storitve, ki jih je opravila z zakonom določena družba za izvedbo obveznosti javnih služb.

Stroški

- ⁹⁷ Ker je ta postopek za stranke v postopku v glavni stvari ena od stopenj v postopku pred predložitvenim sodiščem, to odloči o stroških. Stroški, priglašeni za predložitev stališč Sodišču, ki niso stroški omenjenih strank, se ne povrnejo.

Iz teh razlogov je Sodišče (tretji senat) razsodilo:

1. Člen 25 ES je treba razlagati tako, da nasprotuje zakonskemu ukrepu, na podlagi katerega morajo domači odjemalci električne energije svojemu upravljavcu omrežja plačati doplačilo za količine električne energije, proizvedene v državi članici in uvožene, ki so bile prenesene v korist teh odjemalcev, kadar mora navedeni upravljavec to doplačilo prenesti na družbo, ki jo je za ta namen določil zakonodajalec, in je bila ta družba, ki je štirim podjetjem za proizvodnjo električne energije skupna hčerinska družba, prej upravljavka stroškov celotne proizvedene in uvožene električne energije, in kadar mora biti to doplačilo v celoti namenjeno za plačilo s trgom nezdružljivih stroškov, ki jih je osebno dolžna plačati ta družba, kar povzroči, da se zneski, ki jih ta družba obračuna, v celoti pobotajo z bremenom, ki ga nosi domača prenesena električna energija.

Enako velja takrat, kadar morajo te stroške kriti nacionalna podjetja za proizvodnjo električne energije in kadar je zaradi obstoječih pogodb lahko z zakonom določena družba – s plačilom nabavne cene električne energije,

proizvedene v državi članici, s plačilom dividend več nacionalnim podjetjem za proizvodnjo električne energije, katerih hčerinska družba je z zakonom določena družba, ali kakor koli drugače – korist, ki jo pomeni doplačilo, v celoti prenesla na nacionalna podjetja za proizvodnjo električne energije.

Člen 90 ES je treba razlagati tako, da nasprotuje istemu zakonskemu ukrepu v okoliščinah, v katerih je prihodek od dajatve, obračunane na preneseno električno energijo, le delno namenjen plačilu s trgom nezdružljivih stroškov, to je takrat, kadar se z zneskom, ki ga obračuna z zakonom določena družba, pobota samo del bremena, ki ga nosi prenesena domača električna energija.

- 2. Člen 87 ES je treba razlagati tako, da so zneski, ki so bili plačani z zakonom določeni družbi na podlagi člena 9 prehodnega zakona o sektorju proizvodnje električne energije z dne 21. decembra 2000 (Overgangswet Elektriciteitsproductiesector), državna pomoč v smislu te določbe Pogodbe, ker pomenijo gospodarsko korist in ne nadomestilo v zameno za storitve, ki jih je opravila z zakonom določena družba za izvedbo obveznosti javnih služb.**

Podpisi